

Šlechta ve městech je problém, kterému se česká historiografie věnuje poměrně ve velké míře, a to především ve spojitosti s paláci v zemských metropolích. Mimo ně lze však najít urozence také v dalších městech a městečkách. Ti zde nejenom vlastnili sídla, ale mnozí s městským prostředím spojili různé dlouhé úseky svých životů. Některá místa se tak stala domovem poměrně početné skupiny příslušníků vyšších stavů. Tato práce je založena na sondě do sedmi měst a městeček ve středních a západních Čechách. Většinu šlechticů s nimi spojených můžeme zařadit z hlediska titulárního i majetkového k nižší šlechtě.

Ke studiu této problematiky byla využita široká škála pramenů, především bylo nutné ve velké míře se opřít o zdroje z produkce úřadů, z nichž primát hrají materiály městských rad. Práce řeší dva velké tematické okruhy – jednak problém existence šlechtice usazeného ve městě jakožto člena městské komunity a dále problematiku vlastních sídel těchto urozených obyvatel měst.

Jako člen městské komunity se musel šlechtic podrobit určitým normám a autoritám. Mezi normami můžeme nalézt dokumenty městského a zemského práva či privilegia. Různý rozsah měla vůle úřadů, vrchností či městských rad. Členové těchto městských rad představovali jen jednu část městské komunity. K nim a ostatním obyvatelům navazoval urozenec vztahy různého charakteru. Rozliční byl také jeho poměr k veřejným prostorám měst.

Šlechtické residence ve městech měly jiný charakter než sídla na venkově. Ve vybraných lokalitách byly převážně určeny jako nemovitosti podléhající určitým pravomocím městské rady a zavázané k různým povinnostem. Samotné podoby sídel se lišily, což ukazují také prameny používané pojmy. Městská nemovitost nemusela sloužit jen k sídelním účelům, ale také i jako zdroj příjmů svého majitele, což se týkalo zejména jejího příslušenství.

Význam městské obytné nemovitosti pro šlechtice vycházel z postavení mezi ostatními sídly.